

קידושין יד

דברים פרק כה

(ה) כי ישבו אחים יחדו ומת אחד מהם ויבן אין לו לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר **יבמה יבא עליה** ולקחה לו לאשה **ויבמה**: (ו) והיה הבכור אשר תלד יקום על שם אחיו המת ולא ימחה שמו **מישראל**: (ז) ואם לא יחפץ האיש לקחת את יבמתו ועלתה יבמתו השערה אל הזקנים ואמר מאן יבמי להקים לאחיו שם **בישראל** לא אבה יבמי: (ח) וקרואו לו זקני עירו ודברו אליו ועמד ואמר לא חפצתי לקחתה: (ט) ונגשה יבמתו אליו לעיני הזקנים וחקצה **נעלו** מעל רגלו ויךקה בפניו וענתה ואמרה ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו: (י) ונקרא שמו **בישראל בית חלוץ הנעל**:

דברים פרק טו

(יב) **כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה ועבדך** שש שנים ובשנה השביעית תשלחנו חפשי מעמך: (יג) וכי תשלחנו חפשי מעמך לא תשלחנו ריקם: (יד) העניק תעניק לו מצאנך ומגרנדך ומיקבך אשר ברכך ה' אלהיך תתן לו: (טו) וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויפדך ה' אלהיך על כן אנכי מצוה את הדבר הזה היום: (טז) והיה כי יאמר אליך לא אצא מעמך כי אהבך ואת ביתך כי טוב לו עמך: (יז) ולקחת את המרצע ונתתה באזנו ובדלת והיה לך עבד עולם ואף לאמתך תעשה כן: (יח) לא יקשה בעינך בשלחך אותו חפשי מעמך כי משנה שכר **שכיר עבדך** שש שנים וברכך ה' אלהיך בכל אשר תעשה:

ויקרא פרק כה

(לט) **וכי ימוך אחיך עמך** ונמכר לך לא תעבד בו עבדת עבד: (מ) **כשכיר** פתושב יהיה עמך עד שנת היבל ועבד עמך: (מא) ויצא מעמך הוא ובניו עמו ושב אל משפחתו ואל אחוזת אבתיו ישוב: (מב) כי עבדי הם אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים לא ימכרו ממכרת עבד: (מג) לא תרדה בו בפרך וזראת מאלהיך:

(מז) **וכי תשיג יד גר ותושב עמך** ומך אחיך עמו ונמכר לגר תושב עמך או לעקר משפחת גר: (מח) אחרי נמכר גאלה תהיה לו אחד מאחיו וגאלנו: (מט) או דדו או בן דדו וגאלנו או משאר בשרו משפחתו וגאלנו או השיגה דדו ונגאל: (נ) וחשב עם קנהו משנת המכרו לו עד שנת היבל והיה כסף ממכרו במספר שנים כימי שכיר יהיה עמו: (נא) אם עוד רבות בשנים לפיהן ישיב גאלתו **מכסף מקנתו**:

והיבמה נקנית בביאה כו'.

שאלה: בביאה מנלן?

תשובה: אמר קרא: **יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה**.

קושי: ואימא: לכולה מילתא כאשה!

תירוץ: לא סלקא דעתך, דתניא: **יכול יהו כסף ושטר גומרים בה, כדרך שהביאה גומרת בה?**

תלמוד לומר: (דברים כה) **ויבמה, ביאה גומרת בה, ואין כסף ושטר גומרים בה**.

קושי: ואימא: מאי **ויבמה**? דבעל כרחא מיבם!

תירוץ: אם כן, לימא קרא ויבם, מאי **ויבמה**? שמעת מינה תרתי.

מקור לחליצה: וקרא שמו **בישראל בית חלוץ הנעל**, כיון שחלץ בה נעל - הותרה לכל ישראל.

קושי: האי **בישראל** להכי הוא דאתא? האי מיבעי ליה לכדתני רב שמואל בר יהודה: **בישראל - בב"ד**

של ישראל, ולא בבית דין של עובדי כוכבים!

תירוץ: תרי בישראל כתיבי.

עוד קושי: ואכתי מיבעי ליה לכדתניא, **אמר רבי יהודה: פעם אחת היינו יושבים לפני ר' טרפון, ובאתה**

יבמה לחלוץ, ואמר לנו: ענו כולכם ואמרו חלוץ הנעל חלוץ הנעל!

תירוץ: ההוא, מוקרא שמו נפקא.

מקור שמיתת היבם מתירה אותה:

קל	חומר
המקרה	יבמה שהיא בלאו
הדין	מיתת הבעל מתירתה לא כל שכן!?

פריכת הקל וחומר: מה לאשת איש שכן יוצאה בגט, תאמר בזו שאינה יוצאה בגט?

דחינה: הא נמי יוצאה בחליצה.

פריכת הקל וחומר: אלא, מה לאשת איש שכן אוסרה מתירה!

דחינה: אמר רב אשי: הא נמי אוסרה מתירה, יבם אוסרה, יבם שרי לה.

קושי: ותהא אשת איש יוצאה בחליצה מק"ו:

קל	חומר
המקרה	יבמה אינה יוצאה בגט
הדין	אשת איש יוצאה בגט אינו דין שיוצאה בחליצה!

תירוץ: אמר קרא: **ספר כריתות**, ספר כורתה, ואין דבר אחר כורתה.

קושי: ותהא יבמה יוצאת בגט מקל וחומר:

קל	חומר	
המקרה	יבמה שיוצאה בחליצה	אשת איש שאין יוצאה בחליצה
הדין	אין דין שיוצאה בגט!	יוצאה בגט

תירוץ: אמר קרא: **ככה**, וככה עיכובא.

קושי: וכל היכא דאיכא עיכובא לא דרשי ק"ו? והא יוה"כ, דכתיב (ויקרא טז) **זורח וחוקה**, ותניא: **ועשה חטאת - הגורל עושה חטאת, ואין השם עושה חטאת; שיכול והלא דין הוא: ומה במקום שלא קידש הגורל קידש השם, מקום שקידש הגורל אינו דין שיקדש השם! ת"ל: ועשה חטאת, הזורח עושה חטאת, ואין השם עושה חטאת**; וטעמא דמעטיה קרא, הא לאו הכי - דרשינן קל וחומר אף על גב דכתיב ביה **חוקה!**

תירוץ: אמר קרא: (דברים כד) **צה**, לה - ולא ליבמה.

קושי: ואימא: **צה** - לשמה!

תירוץ: תרי לה כתיבי.

קושי: ואכתי מיבעי ליה: חד **צה** - לשמה, ואידך **צה** - ולא לה ולחבירתה!

תירוץ 2: אלא, אמר קרא: (דברים כה) **נעל**, נעל אין, מידי אחרינא לא.

קושי: והאי **נעל** להכי הוא דאתא? האי מיבעי ליה לכדתניא: **נעלו** - אין לי אלא נעלו, נעל של כל אדם מגא ליה? ת"ל: **נעל**, נעל - ריבה! א"כ, מה ת"ל **נעלו**? נעלו הראוי לו, פרט לגדול שאין יכול להלך בו, פרט לקטן שאין חופה את רוב רגלו, פרט למסולים שאין לו עקב! תירוץ: אם כן, ניכתוב קרא נעל, מאי הנעל? שמעת מינה תרתי.

מקור לעבד עברי נקנה בכסף: מכסף נקנתו, מלמד שנקנה בכסף.

קושי: אשכחן עבד עברי הנמכר לעובד כוכבים, הואיל וכל קנינו בכסף, נמכר לישראל מנלן?

תירוץ: אמר קרא: (שמות כא) **והפגה**, מלמד שמגרעת פדיונה ויוצאה.

קושי: אשכחן אמה העבריה, הואיל ומיקדשה בכסף מיקניא בכסף, עבד עברי מנלן?

תירוץ: אמר קרא: (דברים טו) **כי ימכר אבך העברי או העבריה ועבדך ee**

עני, מקיש עברי לעבריה.

קושי: אשכחן מכרוהו ב"ד, הואיל ונמכר בעל כורחו, מוכר עצמו מנלן?

תירוץ: יליף (דברים טו) **שכיר** (ויקרא כה) **שכיר**.

קושי: הניחא למאן דיליף **שכיר שכיר**, אלא למאן דלא יליף **שכיר שכיר**

מאי איכא למימר?

תירוץ: אמר קרא: (ויקרא כה) **וכי תשיג**, מוסף על ענין ראשון, וילמד

עליון מתחתון.

שאלה: ומאן תנא דלא יליף **שכיר שכיר**?

תשובה: האי תנא הוא; דתניא: דעת תנא קמא:

המוכר עצמו	מכרוהו ב"ד
נמכר לשש ויתר על שש	אינו נמכר אלא לשש
אינו נרצע	נרצע
אין מעניקים לו	מעניקים לו
אין רבו מוסר לו שפחה כנענית	רבו מוסר לו שפחה כנענית

רבי אלעזר אומר: זה וזה אינו נמכר אלא לשש, זה וזה נרצע, וזה וזה מעניקים לו, וזה וזה רבו מוסר לו שפחה כנענית; מאי לאו בהא קמיפלגי, דתנא קמא לא יליף **שכיר שכיר**, ור"א יליף **שכיר שכיר**!

דחיה: אמר רב טביומי משמיה דאבבי: דכולי עלמא יליף **שכיר שכיר**, והכא בהאי קרא קמיפלגי

תנא קמא	ר' אלעזר	
זה - ולא מוכר עצמו	לך - ולא ליורש	ועבדך ee עני
לך - ולא ליורש	להרצאת אדון הוא דאתא	ועבדך אחרינא
אזנו שלו - ולא אזנו של מוכר עצמו.	ההיא לגזירה שוה הוא דאתא; דתניא, רבי אליעזר אומר: מנין לרציעה שהיא באזן ימנית? נאמר כאן אזן ונאמר להלן (ויקרא יד) אזן, מה להלן ימין, אף כאן ימין.	ורצע אגניו את אנט כנורע